

OTR1013L Magyarország története (1526-1790)

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

A foglalkozásokon történő részvétel:

Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése: szóbeli vizsga

A vizsgára bocsátás feltétele: A szemináriumon való részvétel és zárthelyi dolgozat megírása a félév végén

A kollokvium típusa: szóbeli

Témakörök és irodalomjegyzék:

I. Magyarország három részre hullása (1526-1541)

Barta Gábor: Konszolidációs kísérlet Magyarországon a mohácsi csatavesztés után.

In: Századok, 1977.

Uő.: A Sztambulba vezető út. (Gyorsuló idő sor.) Bp., 1983. 122-173.

Uő.: Adalékok az 1543. évi török hadjárat történetéhez. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1993/3.

Uő.: Ludovico Gritti magyar kormányzósága (1531-34) In: Történelmi Szemle 1971/3- 4.

vagy: Szakály Ferenc: Vesztőhely az út porában. (Labirintus sor.) Bp. 1986.

Káldy-Nagy Gyula: Szulejmán. Bp., 1971. 72-84.

Fodor Pál: A török hadsereg. In: História, 1986/3-4. 23-25.

Uő.: Magyarország és a török hódítás. Bp., 1991.

Perjés Géza: Szulejmán ajánlata. In: Seregszemle. Bp., 1999. 17-73.

Rázsó Gyula: A "ratio" I. Szulejmán háborúiban. In: História, 1979/4.

Uő.: A Zsigmond-kori Magyarország és a török veszély. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1973/3.

Uő.: Buda, Bécs és Velence: Az európai - török viszony katonai és politikai problémái.

In: Hadtörténelmi közlemények, 1973/4.

Uő.: Hunyadi Mátyás török politikája. In: Hadtörténelmi közlemények, 1975/2.

Zombori István: Az 1532-es török hadjárat és V. Károly. In: Aetas, 2003/2.

Ágoston Gábor: Magyarország és az oszmán hódítás. In: Rubicon, 1991/4.

Szerémi György: Magyarország romlásáról. Bp., 1970.

II. Az erdélyi fejedelemség kialakulása, a Királyi Magyarország új kormányzata; várháborúk Magyarországon

Barta Gábor: Az erdélyi fejedelemség megszületése. Bp., 1984.

Uő.: Az önálló erdélyi állam első országgyűlése. In: História, 1980/4.

Újváry Zsuzsanna: Nagy két császár birodalmi között. Bp., 1984. 5-34.

Rácz Lajos: Főhatalom és kormányzás az Erdélyi Fejedelemségben. Bp., 1980.

Szabó Péter: Az erdélyi fejedelemség. Bp., 1997.

Trócsányi Zsolt: Erdély központi kormányzata 1540-1690. Bp., 1980.

Bodor György: Az 1562 előtti székely nemzetiségi szervezetről. In: Történelmi Szemle, 1983/2.

Marosi Endre: Török várostromok Magyarországon I. Szulejmán korában.

In: Hadtörténelmi Közlemények, 1975/3.

Pálffy Géza: A török elleni védelmi rendszer története. In: Történelmi Szemle, 1996/2- 3.

Szántó Imre: A végvári rendszer kiépítése és fénykora Magyarországon 1541-1594. Bp.1980

Uő.: A török elleni védelmi rendszer története. In: Történelmi Szemle, 1996.

Hausner Gábor : Az egri vár diadala 1552. In: Hadtörténelmi Közlemények 2002/2.
Ember Győző: Az újkori magyar közigazgatás története Mohácstól a török kiűzéséig. Bp., 1946.
Benda Kálmán - Péter Katalin: Országgyűlések a kora újkori magyar történelemben. Bp., 1987.
Benda Kálmán: Abszolutizmus és rendi ellenállás az osztrák Habsburgok országaiban a XVI. században. In: Valóság, 1974.
ifj. Barta János: A Habsburgok és Magyarország a XVI-XVII. században. Debrecen, 1997.
Sára János: A Habsburgok és Magyarország. Bp., 2000. 213-240.

III. A három részre szakadt Magyarország gazdasága, társadalma

Ágoston Gábor: A hódolt Magyarország. Magyarország krónikája 6. Bp., 1992.
Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történelmi régiójáról. (Gyorsuló idő sor.) Bp., 1983. vagy:
Pach Zsigmond Pál: A nemzetközi kereskedelmi útvonalak XV-XVII. századi áthelyeződéséről.
In: Századok, 1968/5-6.
Dávid Géza: Magyarország népessége a 16-17. században. In:
Kovacsics József szerk.: Magyarország történelmi demográfiája. Bp., 1997. 141-171.
Hegyi Klára: Egy világbirodalom végvidékén. Bp., 1976. 61-158, 224-235.
Uő.: Török közigazgatás és jogszolgáltatás, magyar városi autonómia. In:
Történelmi Szemle, 1985/2.
Szakály Ferenc: Határvédelem és társadalom a török korban. História, 1984/5-6.
Uő.: Mi tartotta meg a hódoltság magyarságát? História 1982/5-6.
Uő.: Mezőváros és reformáció. (Humanizmus és reformáció 23.) Bp., 1995.
Uő.: Magyar adóztatás a török hódoltságban. Bp., 1981. 9-10, 44-140.
vagy: Hegyi Klára: Török berendezkedés Magyarországon. Bp., 1995. 39-69, 81-110, 118-163.
Káldy-Nagy Gyula: Harács-szedők és ráják. Török világ a XVI. századi Magyarországon.
Bp., 1970.
Uő.: A budai szandzsák 1546-1590. évi összeírásai. Demográfiai és gazdaságtörténelmi adatok.
Bp., 1985.
Újváry Zsuzsanna: A ponyvásszekértől a közjó szolgálatáig. (Tököly Sebestyén pályafutása).
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1992/3.
Ágoston Gábor: A hódítás ára. A magyarországi török végvárok őrsege, fenntartási terhei
és a tartomány pénzügyi helyzete In: Hadtörténelmi Közlemények, 1998/2.

IV. A XVI-XVII. századi Magyarország kultúrája; reformáció és ellenreformáció

Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I. Bp., 2004.
Szakály Ferenc: Keresztény vallások és egyházak a hódoltságban. In: História, 1983/5- 6.
Uő.: Török uralom és reformáció Magyarországon a 16. század közepe táján.
In: Világosság, 1984/1.
Péter Katalin: A magyar reformáció kezdetei. In: História, 1994/4.
Bitskey István: Hitviták tüzeiben. Bp., 1978. 2-42, 57-83, 85-115, 175-225.
Uő.: Pázmány Péter. Bp., 1986.
Uő.: Pázmány, a nemzetnevelő. In: Rubicon, 1993/6.
Klaniczay Tibor: A magyar reformáció irodalma. In: Klaniczay Tibor: Reneszánsz és barokk.
Bp., 1961. 64-150.
Fábián Ernő: Apáczai Csere János. Kolozsvár, 1975.
Barcza József: Református kollégiumok. In: História, 1990/5-6.
Lukács László - Szabó Ferenc szerk.: Pázmány Péter emlékezete. Róma, 1987.
Kathona Géza: Fejezetek a török hódoltsági reformáció történetében.
(Humanizmus és reformáció 4.) Bp., 1974.

V. A tizenöt éves háború és a Bocskai-felkelés (1593-1606)

Makkai László: A Habsburgok és a magyar rendiség a Bocskai-felkelés előestéjén.
In: Történelmi Szemle, 1974.

Bagi Zoltán: Esztergom 1595-ös ostroma. In: Aetas, 1999/4.
Borus József: Magyarország hadtörténete I. Bp., 1984. 210-228.
Nagy László: Bocskai a hadak élén. Bp., 1981. 28-63,107-189,192-218.
Uő.: A Bocskai-szabadságharc katonai története. Bp., 1961.
Uő.: A magyarországi Habsburg uralom a török hódoltság idején.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1992/2.
Újváry Zsuzsanna: Nagy két császár birodalmi között. Bp., 1984. 35-169.
Benda Kálmán: Hajdúk a magyar történelemben. In: História, 1984/5-6.
Uő.: Bocskai István. Bp., 1993.
Uő.: Habsburg-abszolutizmus és rendi ellenállás a XVI-XVII. században. Bp., 1975.
Benda Kálmán - Péter Katalin: Az országgyűlések a kora újkor magyar történelmében. Bp., 1987.
Benczédi László: A vitézlő rend. In: História, 1982/5-6.
Magyar Törvénytár (Corpus Juris Hungarici): 1608. évi törvények.
Szabó András: Az 1588-as szikszói csata és propagandája.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1999/4.
Pálffy Géza: Szabadságharc volt-e Bocskai István mozgalma? In: Magyar tudomány, 2009/2.
Szálkai Tamás: A Bocskai felkelés mérlege: a bécsi és zsitvatoroki béke.
In: Debreceni szemle, 2007./1.
Papp Sándor: Bocskai István török politikája a felkelés előestéjén.
In: Hadtörténelmi közlemények, 2004/4.
Fabók Zoltán: A Bocskai-mozgalom: vallásháború, szabadságharc vagy rendi felkelés?
In: Valóság, 2000/7.
Kelenik József: A hadügyi forradalom és hatása a 15 éves háborúban.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1990/3.
Karl Nehring: Magyarország és a zsitvatoroki szerződés. In: Századok, 1986/1.

VI. Erdély aranykora (Bethlen Gábor és a Rákócziak). Zrínyi Miklós és az új török háború

Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Bp., 2002.
R. Várkonyi Ágnes: Erdélyi változások. Az erdélyi fejedelemség a török kiűzésének korában 1660-1711. Bp., 1984.
Bocskai István végrendelete. In: Tarnóc Márton szerk.: Magyar gondolkodók a 17. században. Bp., 1979. 7-22.
Makkai László: Bethlen Gábor és a török. In: História, 1980/3.
Bethlen Gábor és kora. In: Századok, 1981/4.
Nagy László: A "Bibliás őrálló" fejedelem. Bp., 1984.
Uő.: Magyar hadsereg és hadművészet a 30 éves háborúban. Bp. 1972. 14-64.
Perjés Géza: Zrínyi és az 1663-64-es nagy török háború. Bp., 1989.
Piri Zoltán: Bethlen Gábor fejedelem útja a hágai szövetségbe. In: Történelmi Szemle, 1991/1-2.
Gebei Sándor: II. Rákóczi György lengyelországi hadjárata 1657.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1992/2.
Uő.: II. Rákóczi György erdélyi fejedelem külpolitikája (1648-1657). Eger, 1996.
Zrínyi Miklós: Az török áfium ellen való orvosság. Bp., 1983.
Bene Sándor: Adalékok Zrínyi Miklós téli hadjáratának történetéhez.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1993/3.
Fallenbüchl Zoltán: A császári sereg összetétele Magyarországon 1663-ban.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 1997/2.
B. Szabó János: II. Rákóczi György 1658. évi török háborúja.
In: Hadtörténelmi Közlemények, 2001/2-3.
Péter Katalin: Zrínyi Miklós terve II. Rákóczi György magyar királyságáról.
In: Századok, 1972./3.
Uő.: Bethlen Gábor magyar királysága, az országegyesítés és a Porta. In: Századok, 1983/5.
Köpeczi Béla: Bethlen Gábor és állama. In: Századok, 1981/4.

VII. A rendi szervezkedés és a kuruc mozgalom (1664-1685). Az ország felszabadítása (1683-1699)

- Barta János: Miért halt meg Zrínyi Péter? Bp., 1986.
- Bene Sándor: Zrínyi, Frangepán, Nádasdy. In: Rubicon, 1995/6-7.
- Pach Zsigmond Pál: Mohácstól Buda visszavívásáig. In: Századok, 1986/5-6.
- Köpeczi Béla - R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc. Bp., 1976. 11-44.
- R. Várkonyi Ágnes: A törökvilág és a magyar külpolitika. (Gyorsuló idő sor.) Bp., 1975.
- Benczédi László: Bécs és Sztambul között. In: História, 1983/4.
- Péter Katalin: Magyarországi gályarabok 1674. In: História, 1981/4.
- Köpeczi Béla: Magyarország a kereszténység ellensége. Bp., 1976. 13-29.
- Rázsó Gyula: Királyok zsoldosai. In: História, 1984/5-6.
- Perjés Géza: Hadsereg, háború, ellátás. In: História, 1984/5-6.
- Borus József: Magyarország hadtörténete I. Bp., 1984. 308-329.
- Fodor Pál: Korrupció az oszmán birodalomban. In: História, 1994/4.
- Sugár István: A budai vár és ostromai. Bp., 1979. 167-260.
- vagy: ifj. Barta János: Budavár visszavétele. Bp., 1985.
- R. Várkonyi Ágnes: Magyarország visszafoglalása 1683-1699. Bp., 1987.
- Uő.: Erdélyi változások. Bp., 1984.
- Nagy László: A török világ végnapjai Magyarországon. Bp., 1986. 69-295, 387-394.
- Szakály Ferenc: Trianon török kori gyökerei. In: História, 1990/3.
- Uő.: Mi veszett Mohács után? A magyarországi török uralom mérlege. In: Valóság, 1988/3.
- Uő.: Hungaria eliberata. Bp., 1986.
- Kónya Péter: Az eperjesi véstörvényszék 1687. Eperjes - Bp., 1994.
- Varga J. János: Válaszúton. Thököly Imre és Magyarország 1682-1684-ben. Bp., 2007.
- Uő.: Thököly Imre esztendeje: 1682. In: Történelmi szemle, 2005/3-4.
- Seres István: Thököly Imre és Törökország. Bp., 2006.

VIII. A Rákóczi-szabadságharc gazdasági és társadalmi alapjai, hadi eseményei

- Barta János: A kétféjű sas árnyékában. Bp., 1984. 21-36.
- II. Rákóczi Ferenc kiáltványa. In: Tarnóc Márton szerk.: Magyar gondolkodók a 17. században. Bp., 1979. 269-310.
- Köpeczi Béla - R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc. Bp., 1976. 89-252.
- Köpeczi Béla: Pro libertate. Bp., 1976. 6-30.
- Uő.: A Rákóczi-szabadságharc és Európa. In: Századok, 1976/6.
- Borus József: Magyarország hadtörténete I. Bp., 1984. 339-399.
- Papp Sándor: A Rákóczi-szabadságharc török diplomáciája. In: Századok, 2004/4.
- Bánkúti Imre: Dokumentumok a szatmári béke történetéhez. Bp., 1991.
- Uő.: A kuruc függetlenségi háború gazdasági problémái 1703-1711. Bp., 1991.
- Uő. szerk.: Rákóczi hadserege. Bp., 1976. 9-43, 47-90, 331-333, 347-348.
- Heckenast Gusztáv: A Rákóczi-szabadságharc tábornokai. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1994/4.
- Mészáros Kálmán: Hadseregszervezés és redukció a Rákóczi-szabadságharcban. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1999/3.
- Uő.: Ráday Pál és a Rákóczi-szabadságharc. In: Századok, 2008/4.
- Uő.: II. Rákóczi Ferenc tábornokai és brigadérosai. A kuruc katonai felső vezetés létrejötte és hierarchiája, 1703-1711. Bp., 2006.
- Benda Kálmán: Az "áruló" Károlyi Sándor. In: História, 1985/1.
- R. Várkonyi Ágnes: Rákóczi állama és az európai hatalmi egyensúly. In: Studia Caroliensia, 2004/3-4. 381-402.

IX. Az ország újjászervezése a szabadságharc után

- Gonda Imre - Niederhauser Emil: A Habsburgok. Bp., 1987., 104-114.

ifj. Barta János: A kétfejű sas árnyékában. Bp., 1984.
Benda Kálmán - Péter Katalin: Az országgyűlések a kora újkor magyar történelmében. Bp., 1987.
Wellmann Imre: Újjátelepülés a török kor után. História, 1982/5-6.
Dávid Zoltán: Adatok a török hadjáratok okozta népességvesztéshez. Bp., 1967.
Ács Zoltán: Nemzetiségek a történeti Magyarországon. Bp., 1986. 142-178.
Ember Győző: A Habsburg Birodalom központi kormányzervei 1711-1765. Történelmi Szemle, 1975/2-3., 445-488.
Trócsányi Zsolt: Habsburg politika és Habsburg-kormányzat Erdélyben, 1690-1740. Bp., 1988.

X-XI. A felvilágosult abszolutizmus és a jozefinizmus

Kalmár János: Mária Terézia. (Sorsfordítók a magyar történelemben.) Bp., 2018.
Barta János: Mária Terézia. Bp., 1988.
H. Balázs Éva: A herceg. História, 1980/4.
ifj. Barta János: A kétfejű sas árnyékában. Bp., 1984., 146-154, 160-220.
Uő.: A nevezetes tollvonás. Bp., 1978.
Kosáry Domokos: A történelem veszedelmei. Bp., 1987., 126-136.
Fejtő Ferenc: II. József. Bp., 1997.
Hajdú Lajos: II. József igazgatási reformjai Magyarországon. Bp., 1982.

Vizsgatételek:

Magyarország három részre szakadásának folyamata 1541-1570 között

A tizenöt éves háború és a Bocskai-felkelés

Bethlen Gábor és I. Rákóczi György Habsburg-ellenes küzdelmei

Habsburg-magyar viszony a XVII. sz. derekán; II. Rákóczi György erdélyi fejedelemsége

Az 1663-64-es török hadjárat és következményei

Habsburg-ellenes szervezkedések és felkelések a XVII. sz. második felében

Magyarország török uralom alól való felszabadítása 1683-1718 között

Az új Habsburg berendezkedés a Magyar Királyságban és Erdélyben 1687 és 1690 után

A Rákóczi szabadságharc

Magyarország újjászervezése a Rákóczi szabadságharc után; III. Károly bel- és külpolitikája

Mária Terézia uralkodása

II. József és a jozefinizmus

Nyíregyháza, 2023. január 13.

Szoboszlay György
főiskolai docens